

Asia: VN/15985/2024

Lausuntopyyntö hallituksen esityksen luonnoksesta laiksi yhdenvertaisuuslain muuttamisesta (varhaiskasvatuksen edistämisvelvollisuus)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lausunto Romano Mission ja Suomen romanien näkökulmasta

Romano Missio Suomen vanhimpana romanijärjestönä on nähnyt 118 vuoden olemassa olemisensa aikana kuinka romanit ovat perinteisesti kohdanneet monia haasteita, jotka liittyvät syrjintään ja sosiaaliseen osallisuuteen. Hallituksen esityksessä yhdenvertaisuuslain muuttamisesta on tärkeää tarkastella muutosten vaikutuksia romaniväestöön, erityisesti varhaiskasvatuksen kontekstissa. Varhaiskasvatuksella on tutkitusti merkittävä rooli lasten kehityksessä ja yhteiskunnallisen yhdenvertaisuuden edistämisessä.

Varhaiskasvatuksessa luodaan perusta lapsen tulevalle koulutuspolulle ja sosiaaliselle integroitumiselle. Yhdenvertaisuuden edistäminen varhaiskasvatuksessa on erityisen tärkeää romanilasten osalta, koska he ovat usein alttiita syrjinnälle, syrjäyttämislle ja eriarvoiselle kohtelulle. Yhdenvertaisuussuunnitelmien laatiminen varhaiskasvatuksen toimipaikoissa auttaa varmistamaan, että jokainen lapsi, taustasta riippumatta, saa sekä yhdenvertaiset että tasa-arvoiset mahdollisuudet ja kohtelun.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että toimipaikkakohtaiset yhdenvertaisuussuunnitelmat poistettaisiin ja korvattaisiin koko kuntaa tai toiminnan järjestäjää koskevilla suunnitelmilla. Romano Mission pohdinnan ja analyysin perusteella tämä muutos saattaa merkittävästi heikentää yhdenvertaisuuden toteutumista varhaiskasvatuksessa useista syistä:

Yksilöllisyyden katoaminen: Toimipaikkakohtaiset suunnitelmat huomioivat paremmin paikalliset tarpeet ja erityispiirteet. Yhden, yleisen suunnitelman laatiminen saattaa jättää huomiotta erilaisten väestöryhmien, kuten romanien, erityistarpeet.

Vastuun hajauttaminen: Koko kuntaa koskeva suunnitelma saattaa johtaa siihen, että vastuu yhdenvertaisuuden edistämisestä hämärtyy - vaateet jäävät liian yläkäsitteiksi ja monitulkintaiseksi. Toimipaikkakohtaisissa suunnitelmissa vastuut ovat selkeämmät ja niissä voidaan tehokkaammin seurata ja arvioida toimenpiteiden vaikutuksia.

Koulutuksen ja tiedonpuute: Yhdenvertaisuussuunnitelmien toteuttaminen vaatii henkilöstöltä tietoa ja koulutusta. Toimipaikkakohtaisten suunnitelmien poistaminen voi johtaa siihen, että koulutuksen ja tiedon jakaminen jää vähäisemmäksi.

Romano Mission Suomen romanien edustajana näkee, että ensiarvoisen tärkeänä, että yhdenvertaisuuden edistämistoimenpiteitä ei kevennetä tavalla, joka saattaa heikentää erityisesti haavoittuvassa ja mahdollisesti jopa heikoimmassa asemassa olevien lasten oikeuksia ja mahdollisuuksia.

Yksityiskohtaiset suunnitelmat: Suosittelemme, että toimipaikkakohtaiset yhdenvertaisuussuunnitelmat säilytetään, jotta paikalliset tarpeet ja erityispiirteet voidaan paremmin huomioida ja varmistaa, että kaikki lapset saavat tasa-arvoisen kohtelun.

Vastuun selkeys: Vastuuhenkilöiden ja -tahojen selkeä määrittely on tärkeää, jotta yhdenvertaisuuden edistämistä voidaan seurata ja arvioida tehokkaasti. Tämä helpottaa myös mahdollisten epäkohtien havaitsemista ja korjaamista.

Koulutus ja resurssit: Henkilöstön kouluttaminen yhdenvertaisuus- ja monimuotoisuuskysymyksissä on välttämätöntä. Tämä vaatii resursseja, jotka tulee turvata myös tulevaisuudessa.

Romanien osallisuus: Romanien ja muiden vähemmistöryhmien edustajien tulee olla aktiivisesti mukana yhdenvertaisuussuunnitelmien laatimisessa ja toteuttamisessa sekä kehittämisessä. Tämä lisää suunnitelmien hyväksyttävyyttä ja sitoutumista niiden toteuttamiseen.

Yhteenvetona voitaneen todeta, että Suomen vanhin romanijärjestö Romano Missio näkee, että yhdenvertaisuuden edistämistä varhaiskasvatuksessa tulee vahvistaa, ei heikentää. Toimipaikkakohtaisten yhdenvertaisuussuunnitelmien säilyttäminen ja niiden tehokas

toteuttaminen ovat keskeisiä keinoja, joilla voidaan varmistaa, että jokainen lapsi saa mahdollisuuden tasa-arvoiseen ja oikeudenmukaiseen varhaiskasvatukseen.

Hallituksen esityksen muutosehdotuksia tulee arvioida kriittisesti ottaen huomioon niiden pitkäaikaiset vaikutukset romaniväestön ja muiden vähemmistöjen asemaan ja oikeuksiin.

Ärling Merts
Romano Missio ry - Merts Ärling toiminnanjohtaja